Oświadczenie złożone
przez senatorów
Halinę Biedę i Zygmunta Frankiewicza
na 19. posiedzeniu Senatu
w dniu 3 października 2024 r.

Oświadczenie skierowane do minister klimatu i środowiska Pauliny Hennig-Kloski

Szanowna Pani Minister!

Zwracamy się do pani z ważną kwestią dotyczącą ustawy o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych, przyjętej w poprzedniej kadencji Sejmu. Ustawa ta miała na celu umożliwienie likwidacji zagrożeń związanych z największymi składowiskami niebezpiecznych odpadów poprzemysłowych w Polsce, co z założenia jest słusznym krokiem. Jednakże, jak pokazuje przykład Tarnowskich Gór, gdzie od lat trwa proces likwidacji wysypisk po Zakładach Chemicznych „Tarnowskie Góry", niektóre zapisy ustawy wymagają ponownej analizy i korekty.

Warto przypomnieć, że Senat w poprzedniej kadencji zgłosił poprawki do ustawy, które były zgodne z wnioskami samorządów z miast dotkniętych problemem niebezpiecznych odpadów. Niestety, Sejm te poprawki odrzucił. Tymczasem z perspektywy lokalnych władz Tarnowskich Gór oraz innych gmin, których otwarty katalog jest dołączony do wymienionej ustawy, regulacje w obecnym kształcie nie pozwalają na skuteczne rozwiązywanie problemów wynikających z likwidacji takich składowisk.

W związku z powyższym prosimy o odpowiedź na następujące pytania, które dotyczą praktycznego zastosowania ustawy przez samorządy, a także konieczności jej nowelizacji.

1. Władze Tarnowskich Gór wskazują, że obecne przepisy uniemożliwiają miastu rozliczenie podatku VAT od wykonanych prac finansowanych ze środków zewnętrznych, co oznacza, że VAT musiałby zostać pokryty ze środków gminnych. Dla Tarnowskich Gór oznaczałoby to pokrycie kosztów w wysokości kilkudziesięciu milionów złotych, a w przypadku innych miejsc koszty te mogą sięgać nawet kilkuset milionów złotych. Czy ministerstwo potwierdza, że taka sytuacja faktycznie ma miejsce, i czy resort ma świadomość, że uniemożliwiłoby to samorządom realizację tego zadania?

2. Burmistrz Tarnowskich Gór zwraca uwagę na dodatkowe koszty, które nie mogą być rozliczone ze środków zewnętrznych, takie jak związane z koniecznością dalszego funkcjonowania oczyszczalni ścieków po zakończeniu procesu zabezpieczenia odpadów. Oczyszczalnia ta wymaga remontu, a jej dalsza eksploatacja będzie generować kolejne koszty, które również muszą zostać pokryte. Czy ministerstwo zgadza się z tą oceną i czy dostrzega konieczność zmiany przepisów, tak aby te koszty mogły być finansowane ze środków zewnętrznych?

Konkludując, prosimy o odpowiedź, czy ministerstwo planuje nowelizację ustawy o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych, tak aby samorządy mogły efektywnie realizować swoje zadania związane z likwidacją niebezpiecznych składowisk odpadów, a także prosimy o ustosunkowanie się do powyższych problemów zgłaszanych przez samorządy.

Halina Bieda
Zygmunt Frankiewicz